

چله تابستان

یکی از روز هایی که از قدیم در تقویم ما ایرانیان بوده و جشن گرفته می شده است، 10 مرداد روز چله تابستان است. این جشن به مناسبت چهلمین روز رسیدن خورشید به اوج خود جشن گرفته می شود. این جشن هنوز در برخی از مناطق ایران مانند خراسان جنوبی برگزار می شود و به جشن اول تابستان یا چله تموز معروف است و سعدی شاعر بزرگ در یکی از شعر های خود از این جشن یاد کرده است؛ "عمر برف است و آفتاب تموز (تیر)/ اندکی ماند و خواجه غره هنوز"

تموز در لغت

اگر از نظر معنایی بخواهیم بررسی کنیم، تموز گرم ترین ماه سال است و این چهل روز از اول تیر ماه شروع می شده و تا 10 مرداد ادامه پیدا می کرده است. همان طور که گفته شد، این جشن در خراسان بیشترین طرفدار را دارد و هنوز هم برگزار می شود. در بیرجند دو چله بزرگ و چله خرد دارند که چله بزرگ از گرم ترین روز سال شروع می شود و تا 10 مرداد ادامه می باید و چله خرد از 10 مرداد شروع می شود و تا پایان مرداد ادامه می یابد.

تاریخچه

در ایران قدیم، با این که ابزار اندازه گیری سنجش زمان وجود نداشت، اما با استفاده از ساعت آبی، ساعت آفتابی، خانه فنجان و چارطاقی ها، می توانستند طولانی ترین و کوتاه ترین روز سال را تخمین بزنند و 4 قرن پیش از آن که مسیح به دنیا بیاید، تقویمی طراحی کردند که توانستند با استفاده از نور خورشید، زمان دقیق را اندازه گیری کنند.

خراسانی در یکی از شعر های خود این گونه از جشن تموز یاد می کند:

نه از شو مو منالم نه که از روز نه از یلدا گیله درم نه چله تموز

معنی شعر خراسانی: نه از شب من گله و ناله دارم و نه از روز نه از یلدا و نه از تموز.

برگزاری جشن و آداب و رسوم

پس از این که تازیان به سرزمین آریایی ها حمله کردند، این جشن رفته رفته به فراموشی سپرده شد اما مردم ایران به دلیل علاقه ای که به این جشن داشتند، در بعضی مناطق هنوز آن را زنده نگه داشته اند و با آداب و رسوم خاص خودشان در دوره شاهان مختلف آریایی آن را برگزار می کردند. در این جشن لباس مخصوصی به تن می کنند و آتشی روشن می کنند و با نواختن موسیقی، شروع به خواندن شعر می کنند. برخی در یزد هم به آتشگاه زرتشتیان می روند و اهورا مزدا را ستایش می کنند و سرود هایی از اوستا را زمزمه می کنند.

شاید این جشن ها اکنون کمرنگ تر شده باشد ولی در بعضی مناطق ایران هنوز پابرجاست و یادآور فرهنگ شاد و کهن ایرانی است.